

**Pr. lect. dr. Cristian Gagu,
Facultatea de Istorie, Filosofie și Teologie, Galați**

PROBLEMA „NECURĂȚIEI“ FEMEII, PRIVITĂ ÎN LUMINA LEGII EVANGHELICE A NOULUI TESTAMENT

***Abstract:** The problem of impure woman during her period and the childbed after giving birth has been until today one of the most controversial ones among the ministers of the Orthodox Church, sometimes arousing bitter controversy.*

The right attitude concerning this problem is conditioned by the understanding of the meanings that the terms 'impure' and 'impurity' in the Holy Scriptures and by our Jesus Christ's attitude towards the prescriptions of the Mosaic Law on the impurity.

From the first chapters, the book of Genesis shows that dividing the clean and unclean creatures as other rules regarding the impurity, were the result of natural moral law of a traditional observation reflected in customary land as unwritten law and they expressed prophylactic sanitary. Only with Moses the impurity, which designed with some exceptions an estate of physical impurity, was given a religious character, in order to enforce the provisions of the Leviticus purity and washings.

From the first two books of the Pentateuch results very obviously that until Moses the problem of woman's impurity "during her period" and after birth was not talked about.

From the Chapter XVIII of the book of Leviticus we understand that God ordained by Moses that the woman should be considered impure during her period and after birth in order to ban bodily companionship of men and women in these cases, as many other unnatural accompanying, to protect them from evil practices of the heathen.

The Hebrew term which denoted the state of impurity of woman, during her period or after giving birth, had the meaning of weakness of the flesh, not by sin or sin desired result of, and this weakness of the flesh made the woman not to be able to take part in the sacred area.

The emphasis has changed from the meaning of physical impurity on the moral one, that of soul impurity caused by sin, estate that alienates from God in Old Testament prophetic books.

Essential for understanding the problem of impurity are those events that sheds light the attitude of Jesus Christ, our Saviour, towards those who, according to the Mosaic Law, were considered impure from this category being part the leper, the woman during her blood flow or the dead person, their touching not cleaning until evening the one that

made that act. Taking all these into consideration, Jesus Christ, our Saviour, touched a leper curing him (Mt.8,2-3), healed the woman with 12 year blood flow, after this one touched His coat (Mt.9, 20-22) and finally, He revived Jair's daughter (Mt. 9, 25) and the widow from Nain's son (Lc. 7, 14), touching their lifeless bodies. In none of these cases or in other circumstances is it mentioned in the Holy Scripture that Jesus Christ, our Saviour, would have followed the prescriptions of the Law regarding the impurity or that He would have considered any of the people impure.

Although, St. Paul preaches that 'the end of Law is Christ, righteousness to those that have faith' (Rm. 10, 4), and therefore considered state requirements concerning the impurity of woman during her period and after giving birth, in the Church's liturgical practice were still retained some remnants of the old Mosaic provisions concerning the woman's impurity. The existence in the Church Laws of such prayers for the nursing mother has the role to protect her in such delicate circumstances after birth and to strengthen her both physically and spiritually.

The conclusion that must eventually be imposed at the end is that woman is not impure and she must be considered as such neither during her childbed nor during her period.

Keywords: *impure, impurity, woman, canon, blood flow, nursing/childbed*

Studiul de față își propune ca, în lumina atitudinii manifestată de Mântuitorul Iisus Hristos față de prevederile despre necurăție și de prescripțiile privind spălările rituale levitice ale Legii Vechi, să ofere acestei chestiuni delicate și sensibile în același timp pentru femeia creștină a zilelor noastre răspunsul conform învățăturii Sfintei Evanghelii.

Sub influența mișcării feministe, mai ales în marile orașe, problema „necurăției“ femeii, fie „în timpul regulii ei“, fie după naștere, a devenit una extrem de delicată, unele femei manifestând o anumită sensibilitate în această privință, socotindu-se jignite, umilite și chiar discriminate față de bărbați prin această etichetare, la această stare contribuind din plin, este adevărat, și lipsa de tact pastoral a unor preoți în abordarea acestui subiect.

Această chestiune este până astăzi una destul de controversată chiar și în rândul slujitorilor Bisericii Ortodoxe, stârnind polemici înverșunate uneori, cu argumente pro și contra, fără a se ajunge însă la o concluzie și la o practică unitară în această privință. Bunăoară, punerea în discuție a acestui subiect delicat de către Cristian Tabără, un cunoscut om de televiziune și absolvent de teologie totodată, a iscat o vie polemică, „bucurându-se“ de răspunsuri deosebit de tăioase, venite din mediul monahal¹.

---

1. Disputa s-a desfășurat în paginile revistei *Lumea Credinței*, anul II(2004), lunile martie (p. 42-43), aprilie (p. 63), mai (p. 56-60) și iunie (p. 60-61)

Pentru că, pe de o parte, și eu m-am lovit de această problemă în activitatea pastorală, și, pe de alta, argumentele invocate în favoarea păstrării acestei atitudini a Bisericii față de femeie nu mi s-au părut a fi pertinente, și, prin urmare, nici subiectul epuizat, am încercat să-i găsesc răspunsul apelând la Sfânta Scriptură, pentru a vedea ce se înțelege în cărțile sale prin „necurat“/„necurăție“ și care a fost atitudinea Mântuitorului Iisus Hristos în această privință, pentru că în fond El este paradigma la care trebuie să ne raportăm și modelul pe care să-L urmăm.

Să vedem mai întâi cu ce sens sunt folosiți cei doi termeni, necurat și necurăție, în Sfânta Scriptură, atât în cărțile Vechiului Testament, cât și în cele ale Noului Testament.

Vechiul Testament

În Vechiul Testament termenii curat/necurat și curăție/necurăție apar pentru prima dată în cărțile Pentateuhului. Mai întâi, în capitolul al șaptelea al Facerii, atunci când Dumnezeu îi poruncește lui Noe să ia cu sine în corabie câte șapte perechi din animalele și păsările curate și câte o pereche din cele necurate (Fc.7, 2-3, 8). De remarcat faptul că, deși în capitolele precedente nu există o astfel de împărțire a animalelor și păsărilor, care să fi fost descoperită oamenilor de Dumnezeu, Noe avea cunoștința acestei deosebiri. Moise cunoaștea, la rândul-i, această împărțire a viețuitoarelor în curate și necurate încă înainte ca ea să fie consemnată ca fiind poruncită de Dumnezeu. În cartea Lv. 5, 2-3 se arată că omul, pe lângă atingerea de necurăție omenească sau orice altă necurăție, devine necurat și dacă se atinge de orice viețuitoare necurată, vie sau moartă, în condițiile în care deosebirea viețuitoarelor în curate și necurate avea să se facă mai târziu. Rezultă, deci, că, atât această împărțire a viețuitoarelor în curate și necurate, cât și celelalte norme privitoare la necurăție, erau rezultatul unei observări tradiționale a legii morale naturale, reflectată în obiceiul pământului ca lege nescrisă². Sfântul Ioan Gură de Aur confirmă acest fapt în *Omilii la Face-*

---

2. *Arheologie Biblică: pentru Facultățile de Teologie*, pr. Dumitru Abrudan, diac. Emilian Cornișescu, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994, p.144; *Studiul Vechiului Testament: pentru Facultățile de Teologie*, pr. Vladimir Prelipceanu, pr. Nicolae Neaga, pr. Gheorghe Barna, pr. Mircea Chialda, ed. a IV-a, îngrijită de pr. Ioan Chirilă, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, p. 126.

re, arătând că Noe știa despre această împărțire a viețuitoarelor în curate și necurate „prin el însuși, mișcat de învățătura pusă de Dumnezeu în firea lui; pe lângă asta i-a mai spus-o și rațiunea lui. Că nimic din cele făcute de Dumnezeu nu-i necurat... Obișnuința i-a adus la socotința aceasta... Astfel, cunoștința dată de Dumnezeu omului i-a fost lui Noe dascăl”³.

Să remarcăm și faptul că deși dreptul Noe avea cunoștința împărțirii viețuitoarelor în curate și necurate, după potop Dumnezeu a rânduit ca „*tot ce se mișcă și tot ce trăiește fie-vă spre hrană; așa cum iarba verde, pe toate vi le-am dat*” (Fc. 9, 3)⁴.

Din Lv.11, acolo unde împărțirea viețuitoarelor în curate și necurate⁵ apare ca poruncită de Dumnezeu, reiese că ele erau astfel deosebite după cum erau socotite bune sau nu de mâncat. Sfântul Ioan Gură de Aur învață același lucru, spunând „...cunoștința pusă în el de Dumnezeu l-a învățat pe dreptul Noe care animale erau bune de mâncare și care erau necurate; nu în realitate necurate, ci socotite necurate”⁶.

Am putea socoti această lege drept una cu caracter sanitar-veterinar, al cărei scop era de a proteja viața și sănătatea evreilor.

Dincolo de înțelesul „după literă”, această împărțire a tuturor viețuitoarelor în curate și necurate este interpretată alegoric de către Origen⁷ în înțeles duhovnicesc, viețuitoarele curate fiind tip al sufletelor care cugetă întotdeauna la Legea lui Dumnezeu și o respectă, trăind o viață sfântă și bineplăcută lui Dumnezeu, și în care nu este păcat, cele necurate fiind simbol

3. Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere (omilia a XXIV-a)*, vol. I, traducere din limba greacă veche și note de pr. Dumitru Fecioru, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2003, p. 303-304

4. Citările biblice s-au făcut din *Biblia sau Sfânta Scriptură*, ediția jubiliară a Sfântului Sinod, versiune diortosită după Septuaginta, redactată și adnotată de Bartolomeu Valeriu Anania, Arhiepiscopul Clujului, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001, în paranteză fiind consemnată și varianta traducerii din *Biblia sau Sfânta Scriptură*, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Teoctist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Romne, cu aprobarea Sfântului Sinod, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1991

5. Pentru animale necurate a se vedea și Lev. 20, 5; 27, 11, 27; Num. 18, 15; Deut. 14, 3, 19

6. Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere...*, p.304

7. Origen, *Omilii și adnotări la Levitic (omilia a VII-a)*, ed. bilingvă, studiu introductiv, traducere și note de Adrian Muraru, col. „Tradiția creștină”, coordonată de Ioan-Florin Florescu și Adrian Muraru, Ed. Polirom, București, 2006, p.277-301

fie al celor care nu au ajuns la cunoașterea Legii, fie al celor care cunosc și chiar cugetă la Legea divină, dar nu o respectă și trăiesc în păcat, păcatul producând adevărata stare de necurăție.

Din Pentateuh reiese că la evrei erau socotite necurate nu doar unele animale, ci, în anumite împrejurări, și casele, hainele, pomii roditori, pământul și omul.

Casa era socotită necurată atunci când pe temelia și pereții ei apărea „*pata(boala)...în chip de petice(gropi) verzui sau roșiatice, adâncite-n pereți*“ (Lv. 14, 37) sau „*lepră statornică(rozătoare)*“ (Lv. 14, 44), probabil un soi de igrasie, mucegai sau ceva asemănător, care înflorea pe pereți și care ar fi putut dăuna sănătății celor ce locuiau în acea casă. Dacă, după ce erau îndepărtate și înlocuite pietrele de la temelia casei și tencuiala pe care apăruse „boala“, pe noile pietre și noua tencuială nu mai apărea boala, casa era curată și se putea locui în ea, în schimb, „*dacă boala se va ivi din nou și va pătrunde în casă (va înflori pe pereții casei)*“ (Lv. 14, 43), casa trebuia dărâmată iar resturile ei aruncate „*afară din oraș, la loc necurat*“ (Lv. 14, 41, 45).

„Lepra statornică (rozătoare)“ putea să apară și pe haine sau obiecte din piele, care deveneau la rândul-le necurate, acestea fiind fie spălate, dacă nu erau atacate în întregime de lepră, fie arse, atunci când se întâmpla acest lucru (Lv. 13, 47-59).

În afara orașelor existau, deci, locuri necurate (Am. 7, 17), special amenajate, unde erau aruncate materialele casei afectate de „lepra rozătoare“, împreună cu alte necurății, un fel de platformă de gunoi. Un astfel de loc, special amenajat pentru necurății, excremente⁸ de această dată, trebuia să existe și lângă orice tabără militară (Dt. 23, 13-14). Dincolo de caracterul religios al acestor prevederi, amintit în mod explicit doar în cazul taberei militare – „*Domnul Dumnezeuul tău umblă prin tabăra ta (...); pentru aceea să fie tabăra ta sfântă, ca nu cumva, vazând El la tine ceva nerușinat, să-și întoarcă fața de la tine*“ (Dt. 23, 14) – cel igienico-sanitar nu poate fi negat, el fiind evident.

Nu doar tabăra militară trebuia să aibă acest statut de loc sfânt, curat, ci orice spațiu ales pentru activitățile sacre, precum junghierea junincii roșii (Nm. 19, 3), depunerea cenușii animalelor aduse jertfă sau arderea celor

8. Excrementele omenești, ca și cele animale, erau și ele necurății, cf. Lev. 4, 11; 8, 17, Num. 19, 5.

aduse jertfă pentru păcat (Lv. 4, 12), care nu trebuia întinat prin vreo activitate omenească profană sau cu excremente omenești sau de animale.

Roadele oricărui pom roditor ce avea să fie sădit de evrei după intrarea în Canaan trebuiau socotite necurate timp de trei ani după sădire, aceștia având dreptul să mănânce din ele abia în al cincilea an, în cel de-al patrulea ele fiind afierosite Lui Dumnezeu (Lv. 19, 23-25).

În anumite circumstanțe și oamenii deveneau necurați, starea lor de necurăție fiind cauzată, excepție făcând cazurile când se atingeau de animale necurate, de cadavre sau de obiecte necurate, de anumite stări fiziologice. Astfel, potrivit Legii mozaice, femeia era necurată cât timp „are curgere de sânge“, fie „în timpul regulii ei“, socotită la șapte zile (Lv. 15, 19; Iz. 22, 10), fie dacă îi curgea „sânge timp de mai multe zile, și nu în timpul necurăției sale firești, sau dacă ea are curgere în prelungirea necurăției sale firești, atunci, în tot timpul cât îi va curge necurăția, ea va fi necurată ca și în timpul necurăției sale firești“ (Lv. 15, 25). Trebuie precizat, de asemenea, că orice lucru cu care venea în contact femeia „în timpul necurăției“ devenea necurat și-l necurătea și pe cel ce l-ar fi atins, acela fiind necurat până seara și trebuind să se spele pe sine și hainele sale (Lv. 15, 20-23). Necurată devenea și orice persoană ce s-ar fi atins de femeie în acea perioadă, iar soțul femeii, dacă dormea în același pat cu ea, devenea și el necurat timp de șapte zile, cât era timpul regulii ei (Lv. 15, 24).

Femeia era socotită necurată și după ce năștea. Dacă năștea un băiat era socotită necurată șapte zile, după care trebuia să mai stea în casă treizeci și trei de zile să se curețe de curgerea sângelui, în cazul nașterii unei fetițe perioadele de necurăție și de curățare dublându-se (Lv. 12). Din aceste prevederi referitoare la necurăția femeii după naștere reiese, pe de o parte, mentalitatea unei societăți patriarhale, în care femeia nu se bucura de drepturi egale cu bărbatul, fiind socotită inferioară acestuia, dar, pe de alta, și grija pentru femeia care a născut, pentru refacerea ei din punct de vedere fiziologic. Alexandru Mihăilă arată de altfel că necurăția femeii, fie la „vremea regulii ei“, fie după naștere, avea în Legea Veche înțelesul de slăbiciune a firii, nicidecum de păcat sau urmare a unui păcat voit, iar această slăbiciune a firii făcea ca femeia să nu fie aptă de a participa la sfera cultului⁹.

9. Alexandru Mihăilă, *De ce femeia care naște ar deveni „necurată“?*, în „Ziarul Lumina“, 2 februarie 2012, p. 7.

Bărbatul, la rândul său, era socotit necurat „*fie că din trup se face scurgere de sămânță, fie că ea s-a oprit a se mai scurge din trup*“ (Lv. 15, 2), sau dacă „*avea descărcare seminală-n timpul somnului*“ (Lv. 15,16). Ca și în cazul femeii, atingerea unui lucru sau a unei persoane de bărbatul aflat în starea de necurăție necurăția acel lucru sau acea persoană.

Aceste norme, referitoare la femeia aflată în timpul curgerii ei și la bărbatul care a avut curgerea seminței, prevăd nu doar respectarea unor rânduieli cu un evident caracter igienico-sanitar, lucru ușor de înțeles dacă avem în vedere, pe de o parte, condițiile igienice ale vremii și, pe de alta, condițiile de mediu în care trăiau, ci, „în realitate, legiferează comportamentul uman în sfera de taină a vieții înseși: fecunditatea și reproducerea“¹⁰.

O altă cauză a stării de necurăție la evrei era lepra (Lv. 13, 1-46), prin lepră înțelegându-se „nu doar lepra în sine, așa cum este definită ea astăzi, ci orice boală a pielii, ulceroasă sau nu“¹¹. Cel care era declarat lepros de către preot trebuia să umble cu „*hainele sfâșiate, capul descoperit, o învelitoare-n jurul gurii și va striga: – Necurat! necurat! (...) va trăi deoparte, locuința lui va fi în afara taberei*“ (Lv.13, 45-46). Este evident, și în cazul acestei reglementări a Legii mozaice, caracterul ei sanitar-profilactic, știut fiind faptul că lepra era considerată o boală contagioasă și incurabilă.

În interpretarea alegoric-duhovnicească a lui Origen lepra simbolizează păcatul și „se referă la unele vătămări ale sufletului“¹². Pentru Origen cele șase tipuri de lepră „par a se referi la fiecare specie a păcatului: în acestea trebuie văzute petele sufletului, care îi apar din păcatele lui“¹³.

Potrivit Legii mozaice, evreul devenea necurat, pe lângă situațiile amintite mai sus, și dacă se atinge de excremente de om (Lv.7, 21) sau de animal, de trupul omului mort (Nm. 9, 10; 19, 11), de obiectele din casa în care a murit acesta și de mormântul acestuia (Nm.19, 16), de leș de animal, fie el curat sau necurat (Lv. 11, 31), dacă mânca mâncare necurată, mortăciune sau sfâșiat de fiară (Lv. 17, 15; Iz. 4,14). Despre aceste prescripții ale Legii mozaice Origen scria că sunt respectate de către iudei „în mod nepotrivit și fără de folos“, pentru că, se întreba el, „de ce să fie necurat cel care va atinge un însuflețit mort, spre exemplu, sau trupul unui om decedat? Și

10. *Biblia sau Sfânta Scriptură*, ediție jubiliară..., p. 139, nota a.

11. *Biblia sau Sfânta Scriptură*..., p.135, nota a.

12. Origen, *Omilii și adnotări la Levitic*..., p. 565.

13. Origen, *Omilii și adnotări la Levitic*... (omilia a VIII-a), p. 319.

dacă trupul este al unui profet? Sau al unui patriarh, sau chiar al lui Avraam însuși? Iar dacă îi va atinge oasele va fi necurat? Dacă atinge oasele lui Elisei, care îl ridică pe cel mort? Va fi necurat acela care atinge, iar oasele profetului îl fac necurat până și pe cel ridicat din morți? Observă cât de nepotrivită este înțelegerea iudaică!¹⁴. Și în această situație adevărul rezidă, potrivit exegetului alexandrin, în înțelegerea alegoric-duhovnicească a textului, atingerea semnificând orice situație în care inima cuiva a fost atinsă de „viciul poftirii” sau de vreo „altă dorire a păcatului”¹⁵, în timp ce „mortăciunea”, simbolizează omul „mort în păcatele sale”, astfel încât „a atinge mortăciune de om înseamnă fie a încuviința, fie a-l lua ca părtăș la masă pe cel care, devenit om întru Hristos, a murit iarăși întru păcate”¹⁶.

Între prevederile privitoare la starea de necurăție există însă și unele situații speciale, legate de junghierea junincii roșii și de apa curățitoare (Nm. 19), care au un caracter strict religios. Cea mai interesantă dintre aceste prevederi este cea care reglementează curățirea celui ce s-a atins de cadavru sau de os de om mort sau de mormânt. Acesta trebuia să fie curățit prin stropirea cu apa de curățire de către un om curat, care însă, prin atingerea de apa curățitoare, devenea necurat – „*cel ce s-a atins de apa curățitoare, necurat va fi până seara*” (Nm. 19, 21).

Necurățirea prin atingerea de apa curățitoare, și, în general, de un obiect sfânt, era cauzată nu de „obiectul atins, ci de actul atingerii”¹⁷, adică de atingerea cu nevrednicie de un obiect sfânt, în cazul de față apa curățitoare.

Evreului aflat în stare de necurăție, indiferent de cauza ce a produs necurăția sa, îi era interzis să mănânce din carnea jertfelor (Lv. 7, 20-21), excepție făcând preoții, care puteau consuma cele sfinte abia după apusul soarelui (Lv. 22, 4-7), să se atingă de ceva sfânt sau să meargă la locașul sfânt (Lv. 12, 4) și chiar să rămână peste zi în tabăra militară (Dt. 23, 10).

Această împărțire a dobitoacelor, a oamenilor în anumite circumstanțe, a caselor, hainelor, pomilor roditori și a pământului în curat și necurat avea, deci, pe lângă motivația religioasă, și una practică, cel mai adesea igienico-sanitară sau profilactică, cea religioasă dându-i valoare celeilalte

14. Origen, *Omilii și adnotări la Levitic... (omilia a III-a)*, p. 97-99.

15. Origen, *Omilii și adnotări la Levitic... (omilia a III-a)*, p. 97-99.

16. Origen, *Omilii și adnotări la Levitic...*, p. 101, 103-105.

17. A. Mihăilă, *De ce femeia care naște...*, p. 7.

prin faptul că omului aflat în stare de necurăție îi era interzis să se atingă de cele sfinte.

Dacă în cărțile Pentateuhului prin „necurăție“ este desemnată întotdeauna o stare de impuritate fizică, produsă fie de atingerea de animale sau obiecte necurate, fie de stări fiziologice normale sau patologice, începând cu epoca lui Ezdra prin „necurăție“ este desemnată și starea de impuritate morală cauzată de păcate și fărădelegi. Acest înțeles apare mai întâi în 2 Par. 23, 19 – „*a așezat portari la porțile templului Domnului, ca să nu poată intra cel ce este necurat prin vreo faptă oarecare*“. Faptele rele, păcatele sunt urâciuni înaintea lui Dumnezeu și ele întinează nu doar pe cel ce le săvârșește, ci și pământul în care locuiește cel păcătos – „*țara (pământul) în care intrați ca s-o moșteniți e o țară necurată prin necurățiile păgânilor din aceste ținuturi, prin spurcăciunile și murdăriile cu care au umplut-o*“ (Ezr. 9, 11).

Nu doar popoarele de alt neam, idolatre, sunt necurate, și odată cu ele și pământul pe care-l locuiesc, ci însăși cetatea sfântă, Ierusalimul, este muștrată prin profeții Ieremia și Iezechiel pentru că este necurată înaintea lui Dumnezeu din cauza păcatelor locuitorilor săi – „*...și se va vedea rușinea și desfrânările și rânchezatul și nefirescul desfrânării tale. Pe dealuri și-n șesuri și-am văzut urâciunile (văzut-am desfrânarea ta și strigătele tale de plăcere, netrebnițiile tale și urâciunile tale de pe dealuri și din câmp). Vai ție, Ierusalime, că rămâi necurat îndărătul Meu!*“ (Ir. 13, 27), „*murdăria ta este atât de grozavă, că oricât te voi curăți, tu tot necurată vei fi*“ (Iz. 24, 13). La rândul său, profetul Isaia conștientiza atât propria stare de necurăție cauzată de păcate, cât și pe cea a poporului în mijlocul căruia trăia, și mărturisea înaintea tronului lui Dumnezeu, zicând „*fîind eu un biet om cu buze necurate și locuind eu în mijlocul unui popor cu buze necurate...*“ (Is. 6, 5).

Din punct de vedere religios, cea mai mare fărădelege pe care o putea săvârși un evreu era idolatria, prin urmare și starea de necurăție spirituală provocată de acest păcat era foarte gravă, pentru că, prin închinarea la idoli, idolatrul slujea „duhul cel spurcat“, diavolul – „*și va fi în ziua aceea, zice Domnul Savaot: numele idolilor le voi stârpi de pe pământ, și amintirea lor nu va mai fi, iar pe profeții mincinoși și duhul cel necurat îi voi lua de pe pământ*“ (Za. 13, 2).

Noul Testament

În Noul Testament termenul „necurat“ este folosit cel mai adesea pentru a-i desemna pe îngerii căzuți, pe diavoli, Mântuitorul Iisus Hristos Însuși numindu-i „duh/uri necurat/e“¹⁸.

Cu sensul de întinare duhovnicească, cauzată de păcat, termenul este folosit de Sfântul Apostol Pavel la Ef. 5, 5 și la Evr. 12, 16.

Cu înțelesul de necurăție fizică, cu care a fost folosit cel mai des în Vechiul Testament, apare mai întâi la Mt.15, 2-9, unde este relatat episodul în care fariseii și cărturarii i-au reproșat Mântuitorului că ucenicii Săi mănâncă pâine cu mâinile necurate, „*adică nespălate*“, după cum ține să ne lămurească Sf. Ev. Marcu (Mc.7, 2), călcând datina bătrânilor, și la 2 Cor. 6, 17, unde este citat textul din Is. 52, 11.

Mântuitorul a justificat gestul ucenicilor Săi de a mânca fără să se spele pe mâini, arătând că această spălare rituală, ca și „*spălarea paharelor și a urcioarelor și a vaselor de aramă și a paturilor (...) și multe altele pe care ei le-au primit ca să le păzească*“ (Mc.7, 4-8), „*sunt porunci omenesti*“ (Mc. 7, 7), El reproșându-le în schimb cărtitorilor iudei că au lepădat poruncile Lui Dumnezeu pentru a ține datinile omenesti (Mc. 7, 9,13). De altfel, El Însuși a mâncat fără să-și spele mâinile, spre mirarea fariseului care L-a invitat la masă (Lc. 11, 38).

La F.A. 10, 14, 28¹⁹ termenul „necurat“ apare în contextul vedeniei Sfântului Apostol Petru, în care Dumnezeu i-a arătat o pânză cu „*toate dobitoacele cu patru picioare și târâtoarele pământului și păsările cerului*“ și i-a cerut să junghie, acesta mărturisind că niciodată n-a mâncat „*nimic spurcat și necurat*“.

Alături de textele de la Mt. 15, 2-9 și F.A. 10, 14,28, esențiale pentru înțelegerea temei noastre sunt acele evenimente care pun în lumină atitudinea Mântuitorului Iisus Hristos față de cei ce, potrivit Legii mozaice, erau socotiți necurați. Am văzut că din această categorie făceau parte, potrivit acestei legi, leprosul, femeia în timpul curgerii sângelui sau omul mort, iar atingerea lor necurăța până seara pe cel ce săvârșea acest act, cel devenit astfel necurat trebuind să-și spele hainele și trupul, iar în cazul atingerii de

18. Mt. 10, 1; 12, 43; Mc. 1, 26; 3, 11, 30; 5, 6, 7; 7, 1-2; 9, 25; Lc. 4, 33; 8, 29; 9, 42; 11, 24; F.A. 5, 16; 8, 7; Apoc.16, 13; 18, 2.

19. F.A.11, 8-9 face referire la același eveniment.

mort să fie stropit cu apa curățirii. Cu toate acestea, deși Mântuitorul Iisus Hristos a atins un lepros, vindecându-l (Mt. 8, 2-3)²⁰, a tămăduit pe femeia ce avea curgere de sânge de doisprezece ani, după ce aceasta s-a atins de haina Sa (Mt. 9, 20-22)²¹ și, în fine, a înviat pe fiica lui Iair (Mt. 9, 25)²² și pe fiul văduvei din Nain (Lc. 7,14), atingându-se de trupurile lor lipsite de viață, sfinții evangheliști nu consemnează ca Mântuitorul să fi urmat prescripțiile de curățire prevăzute de Lege. Nici în aceste cazuri concrete și nici cu vreun alt prilej nu se face în Sfânta Scriptură mențiunea că Mântuitorul Iisus Hristos ar fi urmat prescripțiile Legii cu privire la necurăție sau că ar fi socotit pe vreun om necurat.

De departe, cele mai importante mărturii scripturistice în lămurirea problemei necurăției sunt tămăduirea femeii ce avea de doisprezece ani curgerea sângelui și vedenia Sf. Apostol Petru.

Din episodul tămăduirii femeii cu curgerea sângelui, despre care Origen afirmă că „a fost aruncată în această stare prin necurăția păcatului, căci atinsese păcatul, și de aceea primise biciuirea cărnii”²³, înțelegem că ea însăși se considera, potrivit Legii, ca fiind necurată. Acesta este motivul pentru care nu a îndrăznit să vină în fața Mântuitorului, pentru a-I cere s-o tămăduiască, așa cum au procedat toți ceilalți bolnavi. Știind că atingerea unui om necurat de unul curat îl necurățește și pe acela, și temându-se probabil să nu fie îndepărtată din această cauză de lângă Hristos, ea a preferat să se atingă în taină de veșmântul Mântuitorului, cu credința că este de ajuns și o simplă atingere pentru a se tămădui. Atingându-se de veșmântul Mântuitorului, „o putere” a ieșit din El (Lc. 8, 46) și a tămăduit-o, harul dumnezeiesc neîmpiedicându-se în conlucrarea sa cu credința puternică a femeii de starea de necurăție trupească a acesteia. Mai mult, după ce, vădită fiind fapta sa, femeia, „căzând înaintea Lui, a spus de față cu tot poporul din ce cauză s-a atins de El și cum s-a tămăduit îndată”, Mântuitorul n-a certat-o că s-a atins de El, necurată fiind potrivit Legii mozaice, ci, dimpotrivă, a încurajat-o, spunându-i „Îndrăznește, fiică, credința ta te-a mântuit” (Lc. 8, 47-48).

20. A se vedea și locurile paralele – Mc. 1, 40-41, Lc. 5, 12-13.

21. A se vedea și locurile paralele – Mc. 5, 25-30, Lc. 8, 43-48.

22. A se vedea și locurile paralele – Mc. 5, 41, Lc. 7, 14.

23. Origen, *Omiliile și adnotări la Levitic...*, p. 99.

Din vedenia pe care a avut-o, Sfântul Apostol Petru, care, asemeni altor frați²⁴, era încă prizonierul mentalităților poporului din mijlocul căruia provenea și avea tendința de a respecta rigorile Legii mozaice, a înțeles că prin Jertfa pe Cruce a Fiului lui Dumnezeu întrupat toate au fost curățite și nici un om nu mai este spurcat sau necurat (F.A. 10, 14, 28).

Din învățătura și din exemplul Mântuitorului Iisus Hristos reiese că în Noul Testament prescripțiile legii mozaice cu privire la starea de necurăție trupească sau fizică și-au pierdut valabilitatea, accentul căzând în schimb pe starea de curăție sau de necurăție interioară, sufletească, singura care îndepărtează cu adevărat pe om de Dumnezeu. Este elocvent în acest sens textul de la Mt. 5, 8, „*Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu*“, dar și cele de la Mt. 23, 25-28, în care Mântuitorul Iisus Hristos îi acuza pe farisei tocmai de această împlinire formală a ritualurilor levitice de curățire în detrimentul unei curățiri a sufletului: „*Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici! Că curățiți partea din afară a paharului și a blidului, iar înlăuntru ele sunt pline de răpire și de ne-nfrânare. Fariseule orb!, curăță-ntii partea dinlăuntru a paharului și a blidului, pentru ca și cea din afară să fie curată. Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici!, că semănați cu mormintele cele văruite, care se arată frumoase pe dinafară, dar înlăuntru sunt pline de oase de morți și de toată necurăția. Așa și voi, pe dinafară vă arătați drepti oamenilor, dar pe dinlăuntru sunteți plini de fățarnicie și de fărădelege*“.

Canoanele Bisericii Ortodoxe

Problema „necurăției“ femeii nu a fost luată în discuție la niciun sinod ecumenic sau local, deși încă de la începutul vieții Bisericii au existat nedumeriri în privința abordării acestei chestiuni. În această cauză s-au pronunțat în schimb unii Sfinți Părinți, răspunzând întrebărilor venite de la slujitori ai Bisericii care se confruntau cu această problemă.

La întrebarea venită din partea unui slujitor, Fericitul Dionisie al Alexandriei († 264) răspundea că „*în privința femeilor, care au curățirea luna-*

24. Credincioșii din Ierusalim i-au reproșat, de altfel, Sfântului Apostol Petru că a intrat și a mâncat cu oameni netăiați împrejur (F.A. 11, 3), iar unii „din eresul fariseilor, care trecuseră la credință“, au încercat să impună observarea Legii lui Moise pentru toți cei ce veneau la credință (F.A., 15, 5)

ră, dacă se cuvine, aflându-se ele așa, să intre în Casa lui Dumnezeu, socotesc că și a întreba este de prisos; deoarece cred că nici ele fiind credincioase și cucernice n-ar îndrăzni aflându-se așa, sau să se apropie de masa cea sfântă, sau să se atingă de trupul și de sângele lui Hristos; căci nici ceea ce avea curgerea sângelui de 12 ani, nu s-a atins de El spre vindecare, ci numai de poalele Lui; dar este lucru neprihănit a se ruga, oricum ar fi cineva, și a-și aduce aminte de Stăpânul, oricum s-ar afla, și a se ruga spre a dobândi ajutor; iar cel ce nu este cu totul curat și cu sufletul și cu trupul, se va opri de a se apropia de cele sfinte, și de Sfintele Sfinților“ (can. 2)²⁵.

Un alt episcop al Alexandriei, Timotei († 385), preciza că *„dacă o femeie catehumenă și-a dat numele său ca să se lumineze, iar în ziua botezării sale i s-a întâmplat cele după obiceiul femeiesc... Se cuvine să amâne botezul până ce se va curăți“ (can. 6)²⁶. Asemenea și în privința împărțării, ierarhul alexandrin preciza că *„nu se cuvine până ce nu se va curăți“ (can. 7)²⁷.**

Canoanele Fericitului Dionisie și ale lui Timotei al Alexandriei au fost reluate și de Sfântul Ioan Postitorul (can. 28)²⁸.

Canoanele citate mai sus sunt însă pasibile de interpretări. Pe de o parte, după cum mărturisește chiar Fericitul Dionisie, referindu-se la cele patru probleme abordate în canoanele sale, acestea sunt părerile sale personale – *„și-am expus părerea în chip nepărtinitor, asupra căreia tu, fiul meu cel prea înțelept, să judeci și să-mi scrii în privința acestora, dacă ceva ți se pare mai drept sau mai bun, sau dacă ești de părerea să fie așa“ (can. 4). Pe de alta, în înțelegerea și interpretarea acestor canoane, trebuie avute în vedere și posibilitățile igienico-sanitare de care dispuneau femeile în acele timpuri. Era de bun simț ca o femeie să amâne botezul dacă survenea *„timpul regulii ei“*, nu pentru că ar fi fost necurată, ci dintr-o cauză obiectivă, fiziologică, pe care o putem înțelege cu toții. Aceeași cauză o împiedica să intre și în biserică.*

Dacă în privința curgerii sângelui femeii *„în timpul regulii ei“* atitudinea celor citați merge pe tradiția legii mozaice, în privința *„celor ce li se*

25. Arhid. Ioan N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe, note și comentarii*, ed. a II-a îmbogățită, Sibiu, 1993, p. 320.

26. Arhid. I. N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe...*, p. 400.

27. Arhid. I. N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe...*, p. 400.

28. Arhid. I. N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe...*, p. 442.

întâmplă scurgeri noaptea fără voie“, Fericitul Dionisie nu mai este la fel de tranșant, spre a-l considera pe bărbat necurat, ci lasă la latitudinea conștiinței celui în cauză dacă poate să intre în Biserică și să se atingă de Cele Sfinte. „*Aceștia, scria ierarhul alexandrin în canonul său, încă să urmeze propriei lor conștiințe; și să se cerceteze pe sine ori de au îndoială pentru aceasta ori nu; căci întocmai ca și la mâncări, zice Apostolul: «cel ce se îndoiește, de va mânca, este osândit» (Rm. 14, 23); astfel și în privința aceasta, tot cel ce se apropie de Dumnezeu să fie cu bună cunoștință și să aprecieze după propria sa convingere*“ (can. 4)²⁹.

Foarte important pentru tema noastră este răspunsul Sfântului Atanasie cel Mare la întrebarea unui monah care ridică problema celor ce sufereau involuntar curgerea firească a seminței în timpul nopții. Sfântul Atanasie răspunde că „*Toate făpturile lui Dumnezeu sunt bune și curate; fiindcă Cuvântul lui Dumnezeu n-a făcut nimic netrebnic și necurat; căci după Apostol, «ai lui Hristos bună mireasmă suntem între cei ce se mântuiesc» (II Cor. 2, 15). Dar fiindcă săgețile diavolului sunt diferite și de multe feluri... vino, ca pe scurt să alungăm amăgirile diavolului, prin harul Mântuitorului nostru și să întărim mintea celor mai simpli.*

«Toate sunt curate celor curați, iar celor necurați și conștiința și toate le sunt spurcate» (Tit 1, 15)... Căci, spune-mi mie, iubite și prea cucernice, ce păcat, sau necurăție, are o scurgere firească. Aceasta ar fi tot așa ca și cum cineva ar voi să aducă învinuire pentru secreția ce se elimină prin nări, și pentru scuipatul ce se elimină prin gură; dar avem să spunem încă mai multe și despre scurgerile din pânțele, care sunt necesare celui viu pentru viață. Și apoi dacă credem că omul este făptura mâinilor lui Dumnezeu, după dumnezeieștile Scripturi, cum se putea face din puterea curată un lucru spurcat? «Dacă suntem neam al lui Dumnezeu, după Faptele dumnezeiești ale Apostolilor (17, 28-29), apoi nimic necurat nu avem în noi»; fiindcă numai atunci ne spurcăm, când făptuim păcatul cel puturos. Iar când se întâmplă vreo scurgere firească involuntară, atunci necesitatea firii, precum am spus, pe lângă celelalte o suferim și pe aceasta... Așadar, ce fel de păcat este în fața lui Dumnezeu, o bătrânule prea iubitor de Dumnezeu, când însuși Stăpânul cel ce a plăsmuit vătatea a voit și a făcut aceste mădulare, ca să aibă acest fel de ieșiri?» (can. 1)³⁰.

29. Arhid. I. N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe...*, p. 320-321.

30. Arhid. I. N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe...*, p. 333-334.

Deși nu face referire directă la curgerea sângelui femeii în timpul regulei ei, Sfântul Atanasie cel Mare a răspuns implicit și la această chestiune, pentru că și aceasta este tot o curgere firească și involuntară și se realizează potrivit rânduiei puse în firea femeii de Cuvântul lui Dumnezeu care a zidit toate.

Observăm în aceste canoane existența unei duble măsuri în abordarea celor două situații, cea a curgerii sângelui și cea a curgerii sâmbânței, în primul caz operând „*legea cea veche*“, cum numește Sfântul Ioan Postitorul legea lui Moise³¹, în timp ce în cazul curgerii sâmbânței bărbatului nu se ia drept normă aceeași lege, deși ambele sunt curgeri firești involuntare. Existența acestei duble măsuri se poate explica prin mentalitatea generală a acelor epoci, prelungită de altfel, la nivelul mentalului general al multor comunități umane, până în contemporaneitate, potrivit căreia femeia este inferioară bărbatului, sau prin nivelul precar al condițiilor de igienă de atunci, de care Biserica nu putea să nu țină seama.

O atitudine diferită de cea exprimată în această chestiune de Părinții alexandrini citați mai sus, pe care-i putem socoti exponenți ai școlii alexandrine, este consemnată în *Constituțiile Sfinților Apostoli prin Clement*, scriere alcătuită în Antiohia pe la anul 380. În această lucrare, care este cel mai probabil expresia gândirii teologice a școlii antiohiene, se afirmă în mod tranșant că un creștin botezat nu trebuie să păzească niciuna din prescripțiile Legii mozaice „care țin sau de curățirea naturală, sau de împreunarea legiuită sau de naștere ori lepădare, sau de întinare trupului, fiindcă astfel de practici... n-au niciun sens“³². Pentru autorul *Constituțiilor* acei creștini care, păzind rânduiele Legii mozaice „privitoare la scurgeri de sâmbânță, scurgeri în vis și relații sexuale potrivit Legii..., se feresc să se roage, să se împărtășească din Euharistie sau să atingă Cartea..., este evident că sunt goi de Duhul Sfânt Care rămâne pururea în cei credincioși...“³³.

Pe aceeași linie se înscrie și învățătura pentru femeia care se află în timpul celor șapte zile, căreia i se arată că, „Întrucât ai însă negreșit pe Duhul în chip inseparabil, fiindcă El nu este într-un loc, atunci ai nevoie

31. Arhid. I. N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe...*, p. 442.

32. *Constituțiile Sfinților Apostoli prin Clement*, VI, XXVII ed. diac. Ioan I. Ică jr., *Canonul Ortodoxiei, vol. I, Canonul apostolic al primelor secole*, Deisis, Sibiu, 2008, p. 708.

33. *Constituțiile Sfinților Apostoli prin Clement*, VI, XXVII, p. 707.

de rugăciune, de Euharistie și de vizita Duhului Sfânt, întrucât în această stare n-ai nicio fărâdelege. Fiindcă nici împreunările legitime, nici lehuzia, nici curgerea sângelui, nici scurgerile în vis nu pot întina firea omului sau să o separe de Duhul Sfânt, ci numai necredința, impietatea și acțiunea contrară legii³⁴.

Pentru autorul *Constituțiilor*, așadar, femeii aflate la vremea curgerii sângelui îi este îngăduită nu doar participarea la rugăciune în biserică și atingerea de obiectele sfinte din locașul de cult, precum Cartea, probabil Sfânta Evanghelie, ci chiar împărtășirea cu Sfânta Euharistie.

Deși pare extrem de îndrăzneată, această atitudine se înscrie pe aceeași linie pe care a adoptat-o și Sfântul Atanasie cel Mare cu privire la curgerea firească involuntară a sâmbânței în timpul nopții în cazul bărbaților, cu singura deosebire că o socotește valabilă și în cazul curgerilor firești ale femeii.

Din textele citate din Părinții alexandrini, care nu sunt în fapt decât răspunsuri la întrebări venite din partea unor slujitori ai Bisericii din secolele III-IV, și din *Constituțiile Apostolice* reiese faptul că în acea perioadă aceste chestiuni nu erau pe deplin lămurite, nu se impusese o normă universală și general valabilă în Biserică cu privire la ele și, de aici, nelămuririle unor slujitori.

Cert este faptul că în cele din urmă s-a impus linia alexandrină, astfel încât din prevederile legii mozaice referitoare la starea de necurăție s-au păstrat, pe bază de obicei însă, nu printr-o hotărâre oficială a Bisericii, cele legate de curgerea sângelui femeii „în timpul regulii ei” și de starea de lăuzie a acesteia de după naștere.

Practica Bisericii Ortodoxe

Legat de momentul nașterii unui prunc, în cultul Bisericii Ortodoxe există rugăciuni speciale ce se citește femeii lăuze la ziua a opta și la cea de a patruzecă, dar și moașei și femeilor ce au asistat și au ajutat la naștere, în ziua a opta. În rugăciunea a doua ce se citește lăuzei în ziua a opta apar formulările „și de întinăciune o curățește și-i vindecă durerile” și „vindec-o de întinăciunea cea trupească”, în cea de a treia rugăciune apare formularea „iartă și pe cei ce s-au atins de dânsa și pe toți care se

---

34. *Constituțiile Sfinților Apostoli* prin Clement, VI, XXVII, p. 708.

află aici“, în rugăciunea pentru moașă, „o curățește pe ea, ca să intre cu vrednicie în biserica Ta“, iar în cea pentru celelalte femei, „binecuvintează și sfințește pe acestea ce au ajutat la naștere... și le învrednicește a intra neîntinate în sfântă biserica Ta“. În rugăciunile ce se citesc lăuzei la patruzeci de zile apar formulările „curățește-o de tot păcatul și de toată întinăciunea, ca, venind în biserica Ta...“, în prima rugăciune, și „spală-i întinăciunea trupului și necurăția sufletului, la plinirea acestor patruzeci de zile, ca, învrednicindu-se a intra în biserica Ta cea sfântă...“, în cea de-a doua.

La acestea se adaugă rugăciunea ce se citește femeii ce s-a întâmplat să piardă sarcina, în care preotul se roagă ca aceasta să fie curățită de „toată întinăciunea cea trupească“, rugăciune în care apare și formularea „pe toți câți s-au aflat și s-au atins de dânsa, ca un Dumnezeu bun și de oameni iubitor, după mare mila Ta, miluiește-i și-i iartă“.

Atât în rugăciunile pentru lăuză, cât mai ales în cele pentru moașă și pentru celelalte femei ce au ajutat la naștere se resimt, după cum remarcă pr. prof. Nicolae Necula, „influența și concepția iudaică, pe care Biserica le moștenește din Legea veche“³⁵. Influența iudaică se resimte mai puțin în cererile pentru lăuză, al căror rost și înțeles sunt explicate în chip lămuritor de pr. prof. Necula³⁶, cât mai ales în cele pentru cei ce au asistat la naștere, cereri care exprimă și perpetuează ideea iudaică a întinării prin atingerea femeii ce a născut. Având conștiința că cererile pentru cei ce asistă la naștere suferă de influența concepțiilor iudaice despre necurăția femeii și despre întinarea prin atingere și că ele nu corespund stării harice în care se află creștinii, nu cred că ar fi greșit și că am săvârși un sacrilegiu dacă doar aceste cereri ar fi scoase din textul rugăciunilor, acest fapt neafectând în vreun fel conținutul general, înțelesul și structura rânduielilor prevăzute de Biserică pentru femeia lăuză.

Implicațiile teologice și practice

Mai întâi de toate, având în vedere faptul că cei ce susțin că „în timpul regulii ei“ și imediat după naștere femeia se află în stare de necurăție în-

35. Pr. Nicolae D. Necula, *Tradiție și înnoire în slujirea liturgică*, vol. 3, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2004, p. 249.

36. *Ibidem*, p. 247-250.

vocă textele scripturistice din cartea Levitic³⁷, pe care le-am amintit și noi la începutul acestei lucrări, trebuie văzut dacă, și în ce măsură, mai sunt valabile pentru creștini prevederile legii mozaice.

Sfântul Apostol Pavel lămurește foarte clar raportul dintre Legea mozaică și Legea harului în epistolele către Romani (3-10) și Galateni (2-5), subliniind că prin Hristos valabilitatea Legii a încetat. El le scria galatenilor că „*Legea ne-a fost călăuză spre Hristos, pentru ca să ne îndreptăm din credință. Iar dacă a venit credința, nu mai suntem sub călăuză*“ (Ga. 3, 24-25), „*căci sfârșitul Legii este Hristos, spre dreptate tot celui ce crede*“ (Rm. 10, 4). Prin urmare, de vreme ce, după cum spune Apostolul neamurilor, „*ne-am desfăcut de Lege, murind aceluia în care eram ținuți robi, ca noi să slujim întru înnoirea Duhului, iar nu după slova cea veche*“ (Rm. 7, 6), nu mai trebuie respectate prescripțiile legii mozaice, inclusiv cele referitoare la diferitele stări de necurăție prevăzute de Lege. Că nu putem alege să păstrăm din Legea mozaică preceptul despre necurăția femeii iar pe celelalte să le lepădăm ne învață atât Sfântul Apostol Pavel, care scria galatenilor că orice „*om ce se taie împrejur... este dator să îplinească toată Legea*“ (Ga. 5, 3), cât și Origen, care, parafrazând textul citat din Apostolul neamurilor, le spunea auditorilor săi alexandrini, care considerau, „din pricina poruncii Legii, că și ei trebuie să postească postul iudeilor...că dacă cineva vrea să păzească ceva anume din Lege, este ținut să facă toată Legea“³⁸, parafrază valabilă și pentru cei ce, întemeiați pe Legea mozaică, socotesc femeia necurată în situațiile specificate mai sus. Asemenea învață și Sfântul Vasile cel Mare care scrie, într-o epistolă a sa, că „toate câte se spun în Lege sunt spuse în legătură cu cei supuși Legii, iar dacă n-ar fi așa ar însemna ca noi să fim siliți să ne tăiem și împrejur, să ținem și cinstirea sâmbetei și să ne ferim să mâncăm din cărnurile oprite de legea lui Moise“ și încheie spunând că „dacă însă vreuna din poruncile Legii pare prea grea, vom căuta să ne bucurăm de libertatea cu care Hristos ne-a slobozit din legăturile Legii“³⁹.

37. *Lumea Credinței*, anul II (2004), mai (p. 59-60) și iunie (p. 60-61).

38. Origen, *Omilii și adnotări la Levitic...*, p. 405.

39. Sf. Vasile cel Mare, Epistola 160, Către Diodor, în *Scrieri, III, Despre Sfântul Duh, Corespondență (Epistole)*, traducere, introducere, note și indici de pr. Constantin Cornițescu și Pr. Teodor Bodogae, col. „Părinți și Scriitori Bisericești“, vol. 12, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988, p. 348-349.

O altă implicație teologică foarte importantă, ce trebuie avută în vedere și la care trebuie să mediteze mult mai adânc cei ce continua să susțină că femeia este necurată în situațiile la care ne-am referit, derivă din chiar actul creator, prin care Dumnezeu Cuvântul a adus toate la existență din nimic (In. 1, 3), inclusiv bărbatul și femeia. A susține că „*în timpul regulii ei*“ și imediat după naștere femeia este necurată înseamnă, pe de o parte, a fi în totală contradicție cu datul revelat, potrivit căruia „*a văzut Dumnezeu toate câte făcuse: și iată că erau foarte frumoase(bune foarte)*“ (Fc. 1, 31), de unde conchidem că femeia, care avea în potență darul nașterii și, prin urmare, și ceea ce ține de naștere, ovulația periodică și curățirea ce urmează acesteia dacă ovoul nu a fost fecundat, nu putea fi necurată, și, pe de alta, a-l socoti vinovat de această stare a femeii pe Însuși Creatorul ei, de vreme ce nașterea de prunci este poruncă/binecuvântare dumnezeiască (Fc. 1, 28), iar curgerea sângelui, care este indisolubil legată de darul femeii de a da viață, este un act fiziologic firesc, rânduit de Creator. Același lucru îl afirmă foarte clar și Sfântul Atanasie cel Mare, care spune: „*Și apoi dacă credem că omul este făptura mâinilor lui Dumnezeu, după dumnezeieștile Scripturi, cum se putea face din puterea curată un lucru spurcat? ... Așadar, ce fel de păcat este în fața lui Dumnezeu... când însuși Stăpânul cel ce a plâsmuit vietatea a voit și a făcut aceste mădulare, ca să aibă acest fel de ieșiri?*“ (can. 1)⁴⁰

Este adevărat că, pe temeiul deosebirii fundamentale existente între „firescul“ de dinaintea căderii în păcat și „firescul“ pe care îl percepem noi astăzi, în starea de cădere în păcat, s-ar putea obiecta în privința validității argumentelor expuse mai sus, invocându-se existența unei deosebiri și între starea femeii de dinaintea căderii în păcat și cea de după cădere, precum și între modul în care s-ar fi perpetuat neamul omenesc dacă nu ar fi căzut în păcat și cel actual.

Răspunsul la aceste posibile obiecții ni-l oferă tot Sfânta Scriptură, în care citim că cei doi protopărinți au primit porunca înmulțirii încă din rai, Dumnezeu Cuvântul creându-i complementari din punct de vedere sexual și înzestrați cu organele necesare actului procreării și că înainte de căderea în păcat femeia era trupească – „*iată acum os din oasele mele și carne din carnea mea*“ (Fc. 2, 23), spunea Adam văzând-o pe Eva.

40. Arhid. I. N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe...*, p. 333-334.

Prevederile Legii mozaice privitoare la starea de necurăție a femeii pentru situațiile pe care le avem în vedere implică, în plan teologic, și persoana Fecioarei Maria, despre care este scris în Sfânta Scriptură că a împlinit ritualul prevăzut în Legea lui Moise pentru curățirea celei ce a născut parte bărbătească (Lc. 2, 22).

Interpretând textul de la Lv. 12, 2, „*dacă o femeie va zămisli și va naște băiat, necurată va fi timp de șapte zile*“, Origen, în al cărui text scripturistic este scris „*orice femeie care va primi sămânța*“⁴¹, arată că enunțul „nu o desemnează ca necurată pe orice femeie care a născut, ci pe aceea care a născut după ce sămânța a fost primită“ și cuprinde „o excepție tainică, ce o separă de celelalte femei doar pe Maria, a cărei naștere a fost nu din primirea sămânței, ci din prezența Sfântului Duh și din puterea celui Preaînalt“⁴².

Din interpretarea marelui teolog alexandrin reiese însă faptul că starea de necurăție a femeii după naștere și „în timpul regulii ei“ este urmarea căderii în păcat. Sfânta Scriptură, prin textele de Dumnezeu insuflate, nu susține însă această părere, ci mai curând contrariul ei.

Mai întâi, avem în vedere, atunci când afirmăm aceasta, faptul că Dumnezeu Însuși îi descoperă profetului Ieremia că „*mai înainte de a fi ieșit din pântec te-am sfințit*“ (Ir. 1, 5), idee exprimată și de Sfântul Apostol Pavel în cuvintele „*când a binevoit Dumnezeu, Cel ce m-a ales încă din pântecul maicii mele*“ (Gl. 1, 15), ori, cineva sfințit de Dumnezeu înainte de naștere, nu putea fi zămislit printr-un act ce necurăția pe cei care-l procreau.

În al doilea rând, același Sfânt Apostol Pavel insistă asupra faptului că până a fost promulgată Legea, păcatul incriminat de ea nu a existat (Rm. 3, 19-20; 4, 15; 5, 13; 7, 7). Astfel, până la Legea lui Moise femeia n-a fost socotită necurată și după naștere, dovadă fiind faptul că nici Sarra, nici Rebeca, nici Rahela și Lia, soțiile patriarhilor din care s-a născut trupește poporul Israel, n-au fost socotite astfel. Prin urmare, procreerea și nașterea nu erau necurate și nu necurăteau și nici femeia nu era necurată „în timpul regulii ei“.

Raportarea Preacuratei Fecioare Maria la prescripțiile Legii mozaice privitoare la starea femeii de după naștere trebuie înțeleasă prin prisma

41. Origen, *Omilii și adnotări la Levitic...*, p. 303, 305.

42. *Ibidem*, p. 309.

concepției iudaice despre necurăție în înțelesul de stare de slăbiciune a firii omenești, stare care împiedica participarea la sfințenia divină prin cult, jertfa de curățire având rolul de a marca „intrarea din starea de slăbiciune a firii la starea de deplinătate a participării cultice”⁴³.

Motivul pentru care Dumnezeu a rânduit evreilor să socotească femeia necurată în aceste circumstanțe ne este descoperit chiar de Dreptul Legiuitor, care, după ce a enumerat toate însoțirile nelegiuite prohibite pentru evrei, între acestea nemărându-se și împreunarea bărbatului cu femeia „în timpul regulii ei” și patruzeci de zile după ce aceasta a născut, poruncește: „*Să nu vă întinați cu nimic din acestea, căci cu toate acestea s-au întinat păgânii pe care Eu îi izgonesc de dinaintea feței voastre... Dar voi să păziți toate legile Mele și toate poruncile Mele, și nimic să nu faceți din toate ticăloșiile acestea... Că toate urâciunile acestea le-au făcut oamenii pământului care-au fost înainte de voi... Așadar, păziți poruncile Mele și nimic să nu faceți din obiceiurie cele spurcate, așa cum au făcut cei dinaintea voastră, nici să va întinați întru ele: Eu sunt Domnul Dumnezeuul vostru*” (Lv. 18, 24-30).

Pe lângă implicațiile teologice amintite mai sus, păstrarea acestor prevederi ale Legii mozaice despre necurăția femeii în cele două situații avute în vedere are și o seamă de implicații practice în viața credincioșilor.

Mai întâi, având în vedere faptul că femeia naște astăzi în spital, asistată de medici și de moașe cu pregătire de specialitate, ar însemna că aceștia, potrivit prevederilor Legii mozaice perpetuate prin tradiție și în viața Bisericii și conform și rugăciunilor din Molitvelnic, sunt veșnic în stare de necurăție. De asemenea, ținând seama de faptul că unele femei aleg, iar altele sunt nevoite să aducă pruncul pe lume prin operație, se naște firesc întrebarea dacă aducerea pe lume a unui copil prin operație cezariană mai implică starea de necurăție a lăuzei, de vreme ce aceasta nu mai este o naștere potrivit rânduinelor firii.

În al doilea rând, din grija de a nu încălca cumva rânduielele prevăzute pentru femeia lăuză, manifestată atât de credincioși, cât și de unii slujitori zeloși, care nu s-au ostenit însă să-i lumineze pe credincioșii lor cu privire la semnificațiile acestor slujbe, s-au născut o serie de superstiții legate de starea de lăuzie. Deseori tinerelor mame lăuze li se spune că „nu este bine

43. A. Mihăilă, *De ce femeia care naște...*, p. 7.

să spele“, „nu este bine să facă mâncare“, „nu este bine să iasă afară“, „nu este bine să asiste la botezul propriului prunc“, etc., superstiții cărora credincioșii simpli le acordă o atenție exagerată, acestea dobândind întâietate în detrimentul adevăratei credințe. La acestea se mai adaugă și faptul că, din comoditate, pentru a nu se mai osteni să meargă la casa lăuzei spre a-i citi rugăciunile prevăzute pentru acest moment, cei mai mulți preoți i-au învățat pe credincioși să vină la biserică cu o sticlă cu apă, astfel încât rugăciunile nu se mai rostesc asupra lăuzei și a nou născutului, ci asupra unei sticle cu apă.

Sub aspectul vieții practice bisericești trebuie avută în vedere și situația, foarte frecventă de altfel, a femeii care este fie mireasă, fie nașă de cununie sau de botez, evenimente care se programează cu multă vreme înainte de ziua săvârșirii acestor Sfinte Taine, și care se află „în timpul regulii ei“ în momentul intrării în biserică pentru a primi Sfânta Taină a cununii, în cazul miresei, sau pentru a fi implicată în desfășurarea Sfintei Taine ca nașă de cununie sau de botez. Dacă s-ar aplica prevederile Legii mozaice, atunci ar trebui ca săvârșirea acestor Sfinte Taine să se amâne. Nu cred însă că vreun slujitor al Bisericii, oricât de rigorist, ar putea impune o astfel de soluție. De altfel, părintele Arsenie Papacioc, o autoritate duhovnicească a ortodoxiei românești contemporane, consultat fiind în această privință, a dat răspunsul cel mai pertinent și în conformitate cu Legea harului. Referindu-se atât la situația intrării în biserică a miresei aflate „în timpul regulii ei“, cât și la starea femeii în general în timpul acestei perioade, părintele Arsenie afirma: „N-aș spune că femeia este necurată, ci nu este de biserică. Iar în privința interzicerii, se pot face pogorăminte: dacă mireasa este la vreme, nu amână nunta, ci, cu binecuvântarea preotului, intră“⁴⁴. Aserțiunea părintelui Arsenie este foarte importantă pentru că este nuanțată și delicată în același timp, cuvioșia sa recunoscând că nu se poate vorbi de o stare de necurăție a femeii, ci de o perioadă mai delicată în care impedimente somatice, precum starea de rău, de discomfort, o fac să nu fie de biserică.

De vreme ce femeia este necurată „în timpul regulii ei“, în mod normal, logic și firesc ar fi, potrivit Legii mozaice, ca și soțul acesteia, dormind lângă ea sau atingând-o, să fie necurat timp de șapte zile, cât este timpul regulii ei, astfel încât nici bărbatului să nu i se permită accesul în

44. *Lumea Credinței*, anul II (2004), aprilie, p. 63.

biserică, asemeni femeii. Înscriindu-ne în această logică a cărții Levitic, la care fac trimitere cu insistență cei ce susțin că femeia este necurată „în timpul regulii ei“, ar însemna că și preotul de mir, care este căsătorit, devine necurat în timpul regulii soției sale și prin urmare n-ar mai putea săvârși cele sfinte în biserică în acea perioadă. Această consecință, care se înscrie în logica Legii mozaice, dar care este aberantă în logica Evanghelei, nu este însă observantă de Biserică.

Concluzii

Din cercetarea cărților Sfintei Scripturi și din scrierile unor Părinți ai Bisericii de desprind câteva concluzii ce trebuie avute în vedere înainte de a ne grăbi să numim femeia necurată „în timpul regulii ei“ și să-i interzicem accesul în biserică în această perioadă.

Din cărțile Pentateuhului rezultă foarte clar că până la Moise nu s-a vorbit despre necurăția femeii „în timpul regulii ei“ și după naștere.

Din capitolul XVIII al cărții Levitic înțelegem că Dumnezeu a rânduit prin Moise ca femeia să fie socotită necurată „în timpul regulii ei“ și după naștere pentru a opri însoțirea trupească a bărbatului cu femeia în aceste situații, ca și alte însoțiri nelegiuite, spre a-i feri de practicile nelegiuite ale păgânilor.

Având în vedere învățătura Sfântului Ioan Gură de Aur, potrivit căreia animalele necurate erau „nu în realitate necurate, ci socotite necurate“⁴⁵, cu atât mai mult trebuie să înțelegem că femeia nu era necurată, ci doar socotită necurată.

În cărțile Pentateuhului necurăția desemna, cu câteva excepții, o stare de impuritate fizică, căreia i se conferea și un caracter religios tocmai pentru a conferi greutate și a impune respectarea prevederilor cu privire la curăție și la spălările levitice.

În cărțile profetice ale Vechiului Testament accentul s-a mutat de pe înțelesul de impuritate fizică al necurăției pe cel moral, de necurăție sufletească cauzată de păcat, stare care îndepărtează de Dumnezeu.

Plinirea Legii mozaice a reprezentat-o jertfa pe Cruce a Mântuitorului Iisus Hristos, moment în care valabilitatea acestei Legi a încetat, „*căci*

---

45. Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere...*, p. 304.

sfârșitul Legii este Hristos, spre dreptate tot celui ce crede“ (Rm. 10, 4), după cum spune Sfântul Apostol Pavel, și prin urmare și a prescripțiilor referitoare la starea socotită de necurăție a femeii „în timpul regulii ei“ și după naștere.

Pentru atitudinea ce ar trebui adoptată în cazul intrării în biserică a femeii aflată „în timpul regulii ei“, cea mai potrivită soluție pare a fi cea propusă de Fericitul Dionisie în cazul „*celor ce li se întâmplă scurgeri noaptea fără voie*“, anume „*să urmeze propriei lor conștiințe; și să se cerceteze pe sine ori de au îndoială pentru aceasta ori nu*“⁴⁶, astfel încât femeia care consideră că poate intra, să intre fără a fi respinsă sau a i se socoti păcat acest lucru, căci, și revenim iar la cuvântul Sfântului Atanasie cel Mare, „*dacă credem că omul este făptura mâinilor lui Dumnezeu, după dumnezeieștile Scripturi, cum se putea face din puterea curată un lucru spurcat? ... Așadar, ce fel de păcat este în fața lui Dumnezeu... când însuși Stăpânul cel ce a plăsmuit vietatea a voit și a făcut aceste mădulare, ca să aibă acest fel de ieșiri?*“ (can. 1)⁴⁷.

Prin urmare, concluzia ce se impune la final este aceea că femeia nu este necurată și nici nu trebuie să fie socotită astfel.

---

46. Arhid. I. N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe...*, p. 320-321.

47. *Ibidem*, p. 333-334.